

మనములము.

భార్యవివాహమునకు తరతాల,

భక్తకరుణ.

1916

మల 0-2-0

అధికారిని నిర్ణయించు

అధికారిని నిర్ణయించు

అధికారిని నిర్ణయించు

5/2/15

PNOL69

SINOI 37

అధికారిని నిర్ణయించు

అధికారిని నిర్ణయించు

అధికారిని నిర్ణయించు

అధికారిని నిర్ణయించు

(శ్రీ) ర స్తు.

నీ తి గీ తు లు.

కం. శ్రీరామునిదయచేతన, నారూఢిగనకలజనులు నౌరాయనఁగా
ధారాళములగునీతులు, నోరూరగఁజవులుబుట్ట నుడివెదసుమతీ.

శ్లో. శ్రీరామచంద్రకృపయాక్షిత్వాం శ్లాఘ్యంభి వేద్యథామసజ్జైః,
ధారాళనీతిశతకం తథాతిగుచిరం ప్రవచ్చిమధురతరం. 1

కం. అక్కరకురానిచుట్టము మొక్కినవరమినివేల్పు మోహరమునఁదా
నెక్కినఁబారనిగుర్రము గ్రక్కనవిడువంగవలయుఁ గదరాసు

శ్లో. బంధుమనుషకతాఁగం సతమ ప్యవితీణా కాంక్షితందేవఁ
ద్రుతగమనవజ్జితంహయమతిశేషుఁసంత్య జేత్పుమాన్ మహ్యం 2

కం. అడిగినజీతంబీయని మిడిమేళపువొరనుగొల్చి మిడుగుటకన్న
వడిగల యెద్దులఁగట్టుక మడిచున్నక బతుకవచ్చు మహిలోసు.

శ్లో. యోభ్యధాఞోపి విత్తం యచ్ఛతినహి తజ్జనస్య సేవాతః
కృత్వాకృషిమతివిపులాం కుంభిన్యాంజీవనంవరంమన్యే. 3

క. అడియాసఁగొల్పుగొల్పకుగుడిమణియము సేయబోకుకుజనులతోడన్
విషవక కూరిమి సేయకుమడవిని గోడరయకొంటినరుగకు ను.

శ్లో. సహిధివదేవాలయపో నారణ్యంయాహి భోఽపహయస్సన్
సహికురుకుమనుజ సేవాం సభజాత్యాశాత ఇతరమనవరతం. 4

క. అధరముగదలియుగదలక మధురములగుభాషలుడిగి మానవతమా
యధికారరోగపూరిత బధిరాంధకిశవముఁజూడఁ బాపమును.

శ్లో. అనుదిగమధురనచస్కం మాంసం మధికారకోగ భూమిష్ఠం
దృష్ట్యాబధిరాంధశవం దోషేచ్యన్కుడితాధరం మనుజః. 5

క. అప్పుగొని చేయువిభవముముప్పున బ్రాహ్మంపుటాలుమూర్ఖునితపమున్
దప్పరయని నృపురాజ్యము దెప్పరమైమీఁదగిఁడు దెచ్చరను

శ్లో. ఋణవత్సూరుసవిభవో మూర్ఖతపశ్చావిమశన్సృపరాజ్యం
వృద్ధస్యస్త్రీతిరుణీ సిద్ధమనంతరవిపద్దశా హేతుః. 6

క. అప్పిచ్చువాఁడునై ద్యుమ నెప్పుడు నెడఁదెగక పాటు నేనునుద్విజాఁడున్
జొప్పడినయూరనుండుము చొప్పుడకున్నట్టియూరుఁ జొరకుమును.

శ్లో. ఋణదాతావై వైద్యో వ్రవహత్సోదన్వహం ద్విజాతిశ్చ
యస్మిన్నగ రేభూయా తస్మిన్వస్తన్వమేవ నాస్యత. 7

క. అల్లునిమంచితనంబును గొల్లనిసాహిత్యవిద్య కోమలినిజమున్
బాల్లునదంచినబియ్యము తెల్లనికాకులును లేవు తెలియుమును.

శ్లో. జానాతురానుకూల్యం సితకాకో గోషసాహితీవిద్యా
స్త్రీజనయాథాధ్యక్షం నహి ఋషసంభూతాశ్చ తంమలామహ్యం

క. ఆకొన్నఁగూడెయమృతము తాఁగొంకకఁగుచ్చువాఁడె దాతధర్మిత్రిన్
సోకోర్పువాఁడెమనుజుఁడు తేకువగలవాఁడెవంశతిలకుఁడు ను

శ్లో. తుథి తేన్న మేవహిమధా దాతా నిశ్శంక దాననానేన
పీడాసహవపుమాః కులదీపిక ఆత్తధైర్య ఏవన్మాత్. 9

క. ఆకలియుడుగనికుడుపురువేకటియగులంజపడుపువిడువనిబ్రదుకున్
బ్రాకొన్ననూతియుదకము మేకలపాడియునురోతమేదిని ను.

శ్లో. జగ్ధిః తుదభావేయా జారిణ్యాస్సంగతిశ్చగర్భిణ్యాః
శైవలయుతకూపజలం సతతమభూన్నింద్య మప్యజానన్విః. 10

క. ఇచ్చునదివిద్య రణమునఁ జొచ్చునదేమగతనంబునుకనిశ్వరులన్
మెచ్చునదినేర్పు వాదుకు వచ్చునదియకీడునుష్ఠివనుధను ను.

శ్లో. ఉత నాదహనహివిఃత్ యథివిహరణమేవపౌరుషంతోకే
కవినుతిరేవ చశురతా విద్యా శిష్యాస్పృహతైవస్యాత్.

క. ఇముగజదువనినోరును సమ్మాయనిపించి యన్న మడుగనినోరు
దమ్ములబిలువనినోరును గుమ్మరిమహిద్రవ్వికట్టి గుంటరను

శ్లో. యద్వక్త్రంసహిఃతః పే జననిత్యాహూయయాచతెనాన్నం
యాత్సహజాన్నాహ్వాయపే తద్వక్త్రం కుంభకారకృతగతం. 12

క. ఉడుముండదెనూజేండ్లును బడియుండదె పన్నగంబు పదినుజేండ్లు
మహవనగొక్కెరియుండదె కడుచిలబురుమాధకపాను గావలెను.

శ్లో. సశతాయుఃకీం గోధాసహిసర్పఃకీంభ వేత్సహస్రాయః
సబక్తైశ్చజీవ్యజేకీం యాయాత్పురమాధకభగ్దినో మహ్యం 13

క. ఉత్తమగుణములుసేచున కెత్తెరగుణగలుగ నేర్చునెయ్యెడలందా
నెత్తిచ్చిరిగిసోపిరి విత్తడిబంగారముగనె నెలలో ను.

శ్లో. ఉత్తమగుణాహినిచే ఉదయంగిచ్చంకేకథ మహతోమనుజే
తప్తాత్సంతంఃఖి భవతేకినుర్వ్యాం నువణకమతిగుచిరం 14

క. ఉత్తమగుణదానెమహాయమనువ దిమున నుప్పొస్తుచుండుమత్తేభంబు
మొదవుడినున్నవృషభము జనువనియానిచుగూర్చిజనకుము ను.

శ్లో. అభ్యస్యవాసిపిబత స్సృవస్మదస్యాపి దంతినోత్సంతం
వృషభస్యగోనువతః కలయాహితస్యచాంతికం. మాగాః.

క. ఉపకారికినుపకారము వివరీతముగాదుచేయ వివరింపగా
పపకారికినుపకారము నెవమెన్నక చేయువాడునేర్పరిను.

శ్లో. ఉపకారకిరణముర్వ్యా వివరీతం సహి కృతోపకారాయ
అపకారిణేజనాయా వృషకారింయఃకిరోతి సహిక్షశలః. 15

క. ఉపకారపమొదలుతీయన కపటంబెడనెడనుజెరకు కై నడిసే పో
నెపములు వెదకుచునుండెడి కపటపుదుబాకతిపొందుగట్టిగను.

శ్లో. ప్రప్రథమేపృథుమధురం పశ్చాదిక్షురివ కపటసంయుక్తం
సంతతరంధ్రాన్వేషణ చింతకమజాతి మనుజసాంగత్యం. 17

క ఎప్పటికెయ్యదిప్రస్తుత మప్పటికామాటలాడి యన్యులమనముల్
నొప్పింపకతానొవ్వక తప్పించుకతిరుగునాడు ధన్యుడు నుచుతి.

శ్లో. యశ్చమయే యద్యోగ్యం తశ్చమయే తద్వచస్ససంభాష్య
స్వస్యాన్వేషణచమనో యేనబాధ్యేత సచపుమాధన్యః 18

క ఎప్పుడు దప్పులు వెదకెడి నప్పుడునుగొల్వగూడదనియెట్లన్న
సప్పుంబుపక్షగనీడను గప్పునసించినవిధంబు గదరాసుచుతి.

శ్లో యస్మేనతేపుమా సంతతరంధ్రాన్వేషణ మనుష్యం భో
స్వస్థానభాగ్యాయానాం నాండాకస్థితినివై తద్వచస్స.

క. ఎప్పుడుసంపదగలిగిన నప్పుడుబంధువులువచ్చి రనియెట్లన్న
దెప్పులుగ చెరువువిండిన గప్పులుపరి వేలుజేగు గదరాసు

శ్లో. భవతియథాభువిసంపత్ బంధుసముదయ స్సద్ధైవచాయాతి
పరిపూరితేహిపయసా పద్మాకరణిన జవేనమండూకాః. 20

క. ఏరకుమీకసుగాయలు దూరకుమీబంధుజనులదోషమునుమీ
పారకుమీరణముందునమీరకుమీ గుగువులాజ్ఞ మేదినిను

శ్లో. అన్వేషయ నశలాటూర్ దూషణమపినో కుగుచ్ఛబంధూనాం
ప్రప్రవిశ్యుద్ధభూమ్యాం నగురో రాజ్ఞాంచలంఘయాజస్రం. 21

క. ఒకయూరికినొకకరణము నొకతీర్థరియమునగాక నొగిదగుచైన
గకవికలు కానియుండునె సకలంబు గొట్టునడుచు తొప్పలిను.

శ్లో. ఏకస్త్రిసంవసథే శ్వేకోగణః స్తథాధికారీచ
భూయాద్దరిసమర్థో సా దుహవశే నగతే నగతా— 22

క. ఒల్లనిపతి నొల్లనిపతి, నొల్లనిచెలికాని విడువనొల్లనివాఁడే
గొల్లండుగాక ధరణో, గొల్లండును గొల్లఁడౌనె గుణమున ను.

శ్లో. భార్యామన్నేహవతీం పతిమప్యన్నేహ మీదృశంమిత్రం
సత్యజతియ స్సమందో నహిసహిమందస్సమంద ఉర్వాం భో. 23

క. ఓడలుబండ్లునువచ్చును. నోడలునాబండ్లమీద నొప్పుగవచ్చున్
ఓడలుబండ్లునువలెనే, వాడంబఁడు గలిమి లేమి వసుధను ను.

శ్లో. ఆయాం నౌషుశకటా శ్శకః సేష్వాయాంతినావపతేషు
ఇహజగతి శకటనావావివ విభవావిభవయుగళ మాయాతి. 24

క. కడుబలవంతుండైనను, బుడమిని బ్రాయంపుటాలి బుట్టినయింటన్
దడవుండనీయఁదానై, నడయగనంగడికి నమ్ముబంపుట ను.

శ్లో. భనసుపుమాకబలవాన్ పితృభవనేనోవాసయేచ్ఛిరంపత్నీం
స్వయమేవవిక్రయార్థంసంప్రేషయితాన్స తన్నసోపేక్ష్యా. 25

క. కనకపుసంహసనమున, శునకముఁగూర్చుండఁబెట్టి శుభలగ్నమునం
దొసరిగఁబట్టముఁగట్టిన వెనుకటితన గుణమునేల విడచుర ను.

శ్లో. కనకమయభద్రపితే శునకింహయ్యపవేశ్యశోభనేలగ్నే
పట్టాభిషేకమూర్వ్యాం బాంకుర్వింతు సత్యజేత్స్వగుణం. 26

క. కప్పకునొరగాలైనను సప్పమునకుఁగోగమైన సతితులువైనన్
ముప్పనదరిద్దుడైనను దిప్పదుమరిదుఃఖమగుట తథ్యము ను.

శ్లో. మంఢాకస్యహిచరణంభగ్నఁచే త్పన్నగస్సరోగశ్చేత్
పత్నీకులటాభూచ్ఛే ద్వృద్ధత్యేచేద్దరిద్రతా దుఃఖం 27

క. కమలములు నీటఁబాసినఁగమలాపునిరశ్శిసోకి కమలినభంగిన్

దమతమనెలవ్రలుదప్పిన దమమిత్రులుశత్రుగాట తధ్యము ను.

శ్లో. మిత్రమపి భవతిశత్రు శ్చిత్రం స్వస్థానోయదాచలతి
జలజంనశుష్యతేకిం జలజా నేనాపి తజ్జలాచ్ఛలితం. 28

క. కరణముగరణమునన్నిన, మరణాంతకవకానుగాని మనలేనునుమీ
కరణముతనసరికరణము మననచ్చక మరణమీక మననలె ను

శ్లో. ప్రత్యయమకిరోద్యదిభుపి గణకోగణ కేను తస్యమరణంస్యాత్
ప్రత్యయరహిత స్తస్మిన్ ప్రకిటమస్మిత్వారహస్యమపిచివేత్. 29

క. కరణములకనుననింపక విరసంబుకదిప్పలిండి వికిటింపునుమీ
లుగునునగుంచెనబెట్టక పరమేశ్వరుబ డియైన బారదు ను.

శ్లో. గణకమనాత్రే మతో నోభిక్ష్యతిమన్నంచ జీణాశాయాతి
అమృతంసస్థైలయది నహియాతీతస్యరేకిట మపివేత్. 30

క. కరణమున్నాడైయున్నను గొంతుచుమడగనను బాముగునకియున్న
ధరం బలుమీటకున్నను గరమక మగిలెక్కి గొనగు కడరా ను.

శ్లో. నహిదంతేటియదిసర్వో నహిమదిసయోజితయాదిక్షేత్యాం
గణకిస్సాధుర్యది భుతగరం యోవృత్పకో నగణ్యోహే. 31

క. కినుగాయాగరిచిచూచిన మనల తననగదిగా కి మధురింబగునా
పనగులుగుయువతలుండెగల బలబాలలు బా దువాడు పసువురి ను.

శ్లో. దృష్టబాలలెలాట తధ్య స్వాత్మైకేన నహిమధుర
జగతిస్థితాసుయువతీషు స చతుర్వా చ్ఛాపికాసుయోరమితే. 32

క. కవిగానిపాసివ్రాతయు నపరిసభావంబుచేసి నాతులవలపుక
భువినడవి పందినేయని వివిధాయుధ కౌశలంబు వృధరా ను.

శ్లో. కవితారహితవిలిఖితం నవరసభావ్యోన్ముతాంగనావరణం
అత మమటవీసూకర హాసనే వివిధాస్త్రకాశలం వ్యర్థం. 33

క. కాదుసుమీదుస్సంగతి పోదుసుమికీర్తికాంత పొందినపిదపక
వాదుసుమీ యప్పిచ్చుట లేదుసుదూ సతులవలపు లేశము ను.

శ్లో. మాకురుదుస్సంగత్వం చూచుశ్శృంగమ్య కీర్తికాంతాత్వాం
వాదోఽబుణదానం త్వమరాగస్వయమేవనా స్తియోషిత్సు. 34

క. కామికురుదుతనసివిడిచిన కోమలబరవిటుడుగనయగోరుటయెల్లక
ప్రేమమానం పెరుకుపిప్పికి చీమలు నెసమూగ నట్లు సిద్ధమా ను.

శ్లో. చిరమేకేనరమిత్యా పరితృప్తిప్రాప్త్య చోన్ముతామవ్యః
ప్రాతఃతథితాయ తద్రసహగోనే శ్లోవిపీనికాకాంతా. 35

క. కారణములేనినగపురు ధారణములు లేని లేమ ధరజీస్థరిలో
బూరణములేనిబూరెయు వీరణములులేని పెండ్లి వృధరా ను

శ్లో. కారణవిహీనసాసనం ఘనభూషణ రహితకామినీలోకః
పూరణరహితాపూషం భేదరహితం వృధాచనై వాహం. 36

క. కులకాంతతోడ నెప్పుడు కలహింపకు వట్టితప్పు ఘటించంపకుమీ
కలకంతకంతకిన్నిరొలకిన సీరి యింటనుండనొల్లదు ను.

శ్లో. కులకామిన్యాజాత్వపి కలహంనకురుప్వ బాష్పనేత్రాస్యాత్
నఘటయమిధ్యాదోషం నహివసతిశ్రీశ్చ బాష్పపాతేఽస్యాః. 37

క. కూరిమిగలదినములలో నేరములెన్నడునుగలుగనేరవు మరియా
కూరిమి విరసంబయినను నేరములై శోచుచుండు నిక్కము ను.

శ్లో. ప్రేమాన్యోన్యంయావ త్తావద్దోషాః పరిస్పరంనై వ

సప్రేమాయదితశ్యతి నర్వేదోమాభవంతి చాన్యోన్యం.

38

క. కొంచెవునరునంగతిచే నంచితముగగీడువచ్చు నదియెట్లన్నన్
గించిత్తునల్లిగరచిన మంచమునకు బెల్లువచ్చు మహిలో ను

శ్లో. కించిద్దసంగ తేర్చువి నంచనమత్యాగితంభ వేన్నూ గాం
మంచప్రహరతిలోకః కించిన్మత్కు-గక్యతాపకాధస్సన్.

39

క. కొక్కొక్క మెల్లఁజదివిన చక్కనివాఁడైన గాజ చంద్రుండైనన్
మిక్కిలిరొక్కమలీయక చిక్కవకద వారకాంతి క్షీతిపయి ను.

శ్లో. పఠతుపుమాన్ రణిశాస్త్రం భవతుచసౌందర్యవాన్ మహిశోనా
బహుధనదానంహివినా నహినశగా భవతి నారకాంతాహూ 40

క. కొరగానికొడుకుబుట్టినఁ గొరగానియెకాకతండ్రిగుణములఁజెగుచున్
జెరుకుతుద నెన్ను బుట్టినఁ జెరుకునఁదీ పెల్ల జెగుచు సిద్ధము ను.

శ్లో. వ్యధోయదితనుజాహ్ న్యధోనహ్మేక ఉత పితాపిత వేన్
ఇత్వక్రేయదికణేశం సశ్యతీసర్వత్రమగుర వాతస్మిన్.

41

క. కోమలివిశ్వాసంబును బాములతోఁజెలిమి యన్యభాములవలపున్
వేములతియ్యదసంబును భూమిశులనన్నికలును బొంకుర ను.

శ్లో. స్త్రీవిశ్వాసే ఫణినాంసభ్యే పదకామిషీ భ్రమోక్తిషుచ
నింబానాం మాధుర్యే సప్రత్యేహీహభువి నృషప్రణయే

42

క. గడనగలమగనిగనుఁగొన నడుగడుగున మడుగులిడుదారతివలుదమలా
గడనుడుగు మగసిఁజూచిన నడిపిరుఁగువచ్చెననుచు నగుకురు ను

శ్లో. కురు తేపదేపదేఽర్చాం తరుణీత్వాదాయకృత్పతిందృష్ట్వా
తదశ క్తమీత్య గచ్ఛచ్ఛవతియాతీతి హసతికిల నుహ్యం.

43

క. చింతింపకుగడచినపని కింతులునలతురనినమ్మ కెంతయుమతిలో
నంతఃపుర కాంతలతో మంతనములు నూనుమిదియు మతముర ను.

శ్లో. నహిచింతయగత కార్యం నప్రత్యేహిభ్రమంతినార్యఇతి
అంతఃపుర కాంతాభీరాచరనరహస్య మితిమతస్సాస్యన్నః. 44

క. చీమలుబెట్టినపుట్టలు పాములకిరవై నయట్లు వామరుడు దగ్గ.
హేమబుగూడబెట్టిన భూమిశులపాలుజేరు భువిలో ను

శ్లో. వల్క్లీక మప్యధీనంభవతియథాభువి విపీలికాస్పృష్టం
లుబ్ధజనాజితవిత్తం లోకేశాధీనమేవభవతితథా. 45

క. చుట్టములుగానివారిలు చుట్టిములముమికటంచు సొంపుదలిర్పక
నెట్టుకొనియాశ్రయింతును గట్టిగ ద్రవ్యంబుపొందు గదరా ను.

శ్లో. బంధుత్వాభావజనా బంధవనస్సవయమితి ప్రాప్య
దృఢమాశ్రయంతిధనినం ధనమాహాత్మ్యంహి తత్సమస్తంచ. 46

క. చేతులకుదొడవుదానము భూతలనాధులకుదొడవు బొంకమిధరలో
నీతియె నొడవెవ్వారికి నాతికిమానంబునొడవు నమ్ముము ను.

శ్లో. కరభూతాణామిహదానం ధరణీనాభస్యభూషణంసత్యం
నరతటభూషాసీతి స్తరుణీభూషాహిమాన ఏవోర్వ్యాం. 47

క. తడవ్రోర్వక నెయిడలోర్వక కడువేగంపడెడివాని కార్యంబగునే
తడవోర్చిన నొడలోర్చిన జెడిపోయిన కార్యమైన జేకురు ను.

శ్లో. కార్యం సిద్ధతికింభోకష్టం చాన్యమసహమానస్య
భగ్నమపిభవతికార్యం తత్సహమానస్య మాక్షతైఃశ్చ్యున్య. 48

క. తనకోపమెతనశత్రువు తనకాంతమెతనకురక్ష దయచుట్టంబా

దనసంతోష మెస్వగ్గ-ము తనదుఃఖమెసరకమండ్రు తధ్యము ను.

శ్లో. నిజకోపవశత్రూ రక్షానిజశాంతిరేవ సరకంశుక్
కగుణైవముఖ్యబంధు స్వగో-నిజమోదవన సర్వేషాం. 49

క. తనయూరితపసితనమును దనపుత్రునివిద్య పెంపు దనసతిరూపు
దనపెరటిచెట్టుమందును మనసుననణింపరెట్టి మనుజులు ను.

శ్లో. స్వగ్రామమునిమహత్వం స్వాత్మజవిద్యా స్వకాంగనారూఢం
స్వాలయతగుణైషజ్యం స్వమనసి సహివణ్యజేనైకైకైర్వా 50

క. తనకలిమి యంద్రభంగము తనదుఃఖమె స్వగ్గ-లోని వార్షిద్యంబు
దనచాపు జలప్రళయము తనవలచినయదియెంద్ర తధ్యము ను

శ్లో. నిజసంపద్రభోగో నిజదుఃఖంస్వగ్గ-లోని వార్షిద్యం
నిజమృతికుదకప్రళయో నిజరనానీస్వకాంగనీతానానీ 51

క. తనవాగులేనిచోటను జరువించుక లేనిచోట జగడముచోట
అనుమానమైనచోటను మనుజునకు సిలువదగదు మహిలో ను.

శ్లో. స్వీయజనరహితదేశంస్థితకలహం స్నేహశూన్యకిందేశం
అనుమానసహితదేశం మనుజై ర్నకదాపి భో ప్రయాతవ్యం. 52

క. తమలగు సేయనినోగును రమణులచు మొనలమీద గామనిమేను
కమలములులేనికొలచును హిమధామము లేనినాత్రి వృధరా ను.

శ్లో. అవిదితతాంబూలానన మస్పృష్టస్త్రీజనస్తనాగ్రాగం
కమలవిహీనాసరసీ హిమకరధుతయామిషచ భో వృధా. 53

క. తలనుండు విషముఫణికి నెలయంగాదోకనుండు వృశ్చికమునకు
దలదోకయసకయుండును ఖలునకునిలువెల్ల విషము గట్టిగ ను,

శ్లో. శిరసివిషంస్యాత్ఫణిన స్తిప్తేత్పు చేతువృశ్చికస్యా హాః
నశిరసి నహిపుచ్చేవా నపుషిఖిలస్యాఖిలే విషంహిస్యాత్. 54

క. తలపొడుగుధనముఁబోసిన వెల మూలికినిజములేదు వివరింపఁగాఁ
దలదడచిగానఁజేసిన వెలయాలిని నమ్మరాదు వినురా ను.

శ్లో. శస్త్రమపిశిరస్సపిప్లవ్యా ప్రత్యేతవ్యా నవారకామిన్యః
పురుషప్రమాణవిత్తంభువినిక్షిప్తమపి నహిఋతం తాను. 55

క. తలమాసిన మేఁమాసిన వలువలుమాసినను బ్రాణవల్ల భునై నక
గులకాంతలై నరోతుగు తిలకింపఁగ భూమిలోనఁ దిరముగ ను.

శ్లో. కచసంస్కారోనహియన్ గాత్రంమలసహితమపియదిప్రచురం
యదిజీణ్ మంశుకంస్యా ద్వల్లభమపిరోచతేన కులహపి. 56

క. తాననుభవించకుండిన మానవజాతిజేరు ధనము మరిభూగతమాఁ
గానలసేగలుగూర్చిన వెలియయొగుజేరునట్లు తిరముగ ను.

శ్లో. ఆత్మాననుభూతిధనం త్వనపిశ్వరమేతి కతిపయంభూమిం
మక్షికసమాజ్జీతం మధుమానవమివజగతి భోజనానూనం. 57

క. దగ్గరకొండెముసెప్పెడు ద్రగ్గడవలుకులకు రాజుప్రియుడైఁ మరితా
నెగ్గుప్రజకాచరించుట బొగ్గులకై కల్పతరువుఁ బొడచుట ను.

శ్లో. సతతసమీపగపిశుభై జ్జల్మితవచసేషు ప్రత్యయంకృత్వా
కృతవిషదధపోస్మాణా మింగాలాధకంహి దాహాన్స్వద్రోకః 58

క. ధనపతిసఖుడై యుండిన నరయంగా శివుఁడుభిక్షు మెత్తఁగవలసెన్
దనవారికెంతగలిగిన దనభాగ్యమె తనకునుంట తధ్యము ను.

శ్లో. ధనపతినైవ శింభూ రననరతం శ్చిక్ష్యమేవ తస్యాన్నం
స్వజనస్యాధికమాస్తా మాత్మీయంభాగ్యమేవ భాగ్యంస్యాత్. 59

క. ధీరులకుఁ జేయుమేలది సారంబగు నారీకేళసలిలము భంగిన్
గౌరవమునమరిమీదట భూరిసుఖావహమునగును భువిలో ను.

శ్లో. సదృశ్యఃకృతఉపకార స్సారయతో నారీకేళనీరమిన
భూరితరసౌఖ్యకారీ భూయాత్తదసంతరం గురుత్వాభ్యః 60

క. నడువకుమీ తేనువైకడవె కుడువకుమీశత్రునిటఁ గూరిమిహోడన్
ముడువకుమీయొరుసాముల ను పనకుమీ మొరులమనసునొవ్వంగను

శ్లో. సప్రజనతన్మన్యేకో సప్రజ్ఞాభుత్వశత్రుగేహేఽన్నం
సధరస్వపరవిభూషా నవదపరస్వాంతదుఃఖకృద్వాఙ్మయం 61

క. నమ్మకు నుంకరి జూదరి నమ్మకు మగసాలవాని నటునెల యాలిన్
నమ్మకుమంగడివానిని నమ్మకుమీ వామహస్తు నననిని ను.

శ్లో. శుల్కగ్రహణకరేచ ద్యూతకరే స్వణకారకులజాతే
వారస్త్రీ మ్వాహణపే వామకరే ప్రత్యయో నకతన్యః. 62

క. నయమునఁ బాలుండ్రదావగు భయముననువిషంబునై నభక్షింతురుగా
నయమొంతదోషకారియొ భయమేజూషంగవలయు బంగుగ ను.

శ్లో. గరిళమపిపిబతిభయతో సహిపిబతిక్షీరమపిజనో నయతః
భయమేవదర్శితవ్యం స కియద్దోషావహానయః కించా. 63

క. నరపతులుఁ మేరదప్పినఁ దిర మొప్పగ విధనయిటఁ దీర్చిరియెన్
గరణమువైదికుడై నను మరణాంతకమానుగాని మానదు ను.

శ్లో. రాజనిధుతమర్యాదే విధవాయాంగృహవిచారణాకతాన్యం
గణకేఛాందసవర్యే మరణావస్థవతత్థస్థానాం. 64

క. నవరసభావాలంకృత కవితాగోష్ఠియును మధురగాసంబునుదా
నవివేకికెంతఁజెప్పినఁ జెవిటికి శంఖూదిసట్లు సిద్ధము ను.

శ్లో. సవరసభావా లంకృతకవితాగోష్ఠ్యాశ్చ మధురగానస్య
అవివేకినేనివేదన మవనా బధిరాయ శంఖనాదభవ. 65

కం. నవ్వకుమీసభలోపల నవ్వకుమీతల్లిదండ్రునాధులతోడన్
నవ్వకుమీపరసతితో నవ్వకుమీవిప్రవరుల నయముగ సు

శ్లో. హసనంనకుకుసభాయా మవనీకతి మాతృ పితృ సకాశేచ
వరవల్లభాభిరపి సద్బాహ్మణవర్యైశ్చ హేజనా జసన్ 66

కం. నీరేప్రాణాధారము నోరే రసభరితములగునుడువులకెల్లన్
నారియె వగులకురత్నము చీగయెశ్రుంగారమనుటసిద్ధము సు.

శ్లో. ప్రాణాధారోనీరం నరసోక్త్యాధార ఆననం నూనం
శృంగారోఽంశుకమేవహి రత్నంనార్యేవ భువివరాణాం భో. 67

కం. పగవలదెవ్వరితోడను పగవంగావలదు లేమిశచ్చిగపిడపన్
చెగనాడవలదుసభలను మగువకుమనసీయవలదు మహిలో సు.

శ్లో. కైరపివైరంభువినహి కార్యం దారిద్య్రసంభవేఽశోచ్యం
నార్యేనహిహృద్దేయం గహిసత్సంసత్సు ఖ డితఃవాచ్యం. 68

కం. పతి డకుఁ దన్నుఁగూర్చినసతికడకును వేల్పుకడకు సద్గురుకడకున్
సుతుకడకు రిత్తచేతుల మతిమంతులుచనరు నీతిమార్గము సు.

శ్లో. అభ్యాశంభూమివతే రాత్కార్థస్త్రీ స్వపుత్రగురు నికటం
నహియాంతిరిక్తహస్తై ర్దైవతసాన్నిధ్యమపి సదా సతః 69

కం. పనిసేయు నెడలదాసియు ననుభవమునరంభమృత్రయాలోచనలన్
దనభుక్తియెడలఁదల్లియు ననఁగన్ గులకాంతయుండనగురా సు.

శ్లో. దాసీవకార్యకరణే భోగేరంభేవ మృతిరివమంజే

జననీవభుక్తిసమయే సతతంవర్తేత భర్తృవిషయేస్త్రీ

కం. పరనారీసోదరుడై పరధనములకానపడక పరులకుహితుడై
పరులుదనుబొగడ నెగడియుఁబరులలిగిననలుగనతఁడుపరముడును.

శ్లో. యఃపరనారీభ్రాతా పరధనతృష్ణోన్ముతః పరహితశ్చ
సజనఃపరమోభూయాత్ పరిజనకోపేపి కోపశూన్యశ్చ 91

కం. పరసతికూటమిఁగోరకు పరధనములకానపడకు పరునెఁచకుమీ
సరిగానిగోష్ఠిసేయకు సిరిచెడిచుట్టంబుకడకుఁజేరకునుమతీ.

శ్లో. నహికుర్వసదృశగోష్ఠీం పరకాంతాసంగతింన కాంక్షస్వ
నగణయపరదోషానపి దారిద్య్రేసతి నబంధుగృహమేహి 92

కం. పరసతులగోష్ఠినుండినపురుషుఁడుగాంగేయుఁడైనభువినింకపడుకొ
పరసతిసుశీలయైనను బరుసంగతినున్న నిందపాలగును.

శ్లో. గాంగేయోపసనింద్య స్త్రీగాంగోష్ఠీషు యస్థిశోన్యాసాం
భవతుసుశీలాపిసతీ పరసామీప్యేచయదివసే స్నింద్యా 93

కం. ఒరునాత్మఁదలచుసతివిడుమరుమాటలుబలుకునుతులమన్నింపకు
మీ వెరపెరుగనిభటువలకు తగుదుగత తగువయఁబోకు తగదదిను

శ్లో. శాధిసుతప్రతినాదిన మూర్త్యపిపరచింతకాగసతీంవిస్మజ
నరీరంసనదానత్యా నిభిరంరభ్యభయవిహీనంత్వత్ 94

కం. పరులకునిష్టమూసెప్పును పొరుగిండ్లకుఁబనులులేకపోవకుమోపుమకొ
బరుఁగదిసిననతిగవయకు మోరుగకబిరుసైనహయమనెక్కకును.

శ్లో. సవదపరమైత్రీస్వేష్టం నవ్యర్థచిత్త్యమహిపరనిలయాః
సస్పృశపరభుక్తాంస్త్రీయ ముశ్వోనారోహ సమదమాత్యంతం 95

కం. శర్వములసతులగవయకు ముర్వీశ్వరుకరుణనమ్మియుబృకుమదిలో
గర్వింపనాలిఁబెంపకు నిర్వాహములేనిచోటనిలువకు సు.

శ్లో. పర్వసునరమస్వస్త్రీ ఘర్వీట్రుణానుప్రత్యయాత్తుష్య
గర్వయుతాంసకుదుసతీం నిర్వాహభావదేశగోనభవ. 96

కం. పలుదోమిచేయువిడియముతలఁగడిగిననాటినిద్రతరుణులయెడలన్
బాలయలుకనాటికూటమి వెలయుఁతనిచెప్పరాదు వినురా సు.

శ్లో. అభ్యంగదివసనిద్రా తాంబూలందంతథావనాత్పరతః
అంకురితప్రణయకలహహానికాంతాసంగతి ర్మహామూల్యం 97

కం. పాత్రుగనిపతిసేవయుఁ గూటంబునకెరుకపడనికోమలిరతియున్
బేళత్తజేయుచెలిమియు నేటికినెదురీదినట్లు లెన్నఁగ సు.

శ్లో. అజ్ఞాతకష్టభూపతిసేవాఽ సమభూతరతసతీసంగః
కృతమర్మభేదసఖ్యం సరిత్పయసిన్విరరాభిముఖగమనం 98

కం. పాంనుగలసినజలమును బాలవిధముననెయుండుఁ బరికింపంగాఁ
బాలచవిఁజెరుచుఁ గావునఁ బాలసుండగువానిపొందు వలదురను.

శ్లో. దుష్కర్మితంజలమపి దుష్కమివాభాతీహీక్షితేసమ్యక్
హరతిరుచిమశ్య తస్మాత్ హరహరనహియు క్తమజ్ఞసాంగత్యం. 99

కం. పాలసున్నకైనయాపద జాలింబడివీర్పవలదు సర్వజ్ఞనకున్
దేలగ్నిఁబడఁబట్టిన మేలెరుఁగునె మీటుఁగాని మేదిని సు.

శ్లో. ఖలజనసమాగతాపద్విలయంసకరోతు చార్ద్రహృద్విద్వాన్
అగ్నావశిష్టవృద్ధేక ఆహారౌరం నబాధతేకింభో 100

కం. పిలువనిపనులకుఁబోవుటకలియనిసతిరతియు రాజుగానసకొలుపున్

బిలువనిపేరంటంబును దలచనిచెలిమియును జేయఁదలచకు ను.

శ్లో. గమనమనాహూతార్థే సేవసమనవీక్షీ తార్థభూమి శః
అపరిచితభామినీరతి రనభిమతస్నేహ మిహ నకర్తవ్యం 81
కం. పురికినిబ్రాణముకోమటి|వరికినిబ్రాణంబునీరు వసుమతిలోనకొ
గరికినిబ్రాణముతోండము|సిరికినిబ్రాణంబుమగు నసిద్ధముసుమతీ.

శ్లో. ప్రాణఃపుర్యావై శ్యః ప్రాణస్సలిలాని వీహిసప్యానాం
ప్రాణఃకరిణాంతుకరః ప్రాణోవిభవస్య కామినీ సిద్ధం 82
కం. పులిపాలుదెచ్చియిచ్చిన నలవడఁగాగుండెగోసి యరచేనిడినకొ
దలపొదుగుధనముఁబోసిన నెలయాలికిగూర్చి లేదునినురానుమతీ.

శ్లో. వ్యాఘ్రపయోదానేపి చిత్వాక్షి ప్రేపిమస్తకేహ సే
సప్రేమవర్తతే భోనర గూపాజీవవంశ జాతాయాః 83

కం. పెట్టినదినములలోపల నట్టిడవులనై నవచ్చు నానార్థములుకొ
బెట్టనిదినములఁ గనకిపుగట్టెక్కిన నేమిలేదుకదరా సుమతీ.

శ్లో. స్వాచరితదానదినసె వనమధ్యస్థోపి సకలమౌహ్నీతి
స్వాకృతదానేదివసె మేర్వగ్రస్థోపి నైతి యత్కించిత 84

కం. పొరుగునఁబగవాడుండిన నిరవొందగ వ్రాతకాడయేలికయైనకొ
ధరఁగాపుకొండెగాఁడేకొ గరిణాలకు బ్రదుకులేదుగదరా సుమతీ

శ్లో. సత్యభిముఖేవిపక్షే సతిలిపికారే నిజాధినాథేచ
సతికర్షకేపిపిశునే నహిగఃకస్యాస్తి జీవనంకించిత 85

కం. బం గారుగుమవబెట్టికు సంగరమునఁబారిపోకు సరసుడవై శ్రీ
సంగడివెచ్చములాడకు వెంగలితోఁజెలిమినలను వినురా సుమతీ.

- శ్లో. యుధిసహిపలాయనంశున నబుణధసంగృహ్ణా హేమసంస్థా ప్య
నాచగదుర్జనసఖ్యం నాశణసంభార సంగ్రహంకర్యాః 85
కం. బలవంతుడనా కేమని కలుపురితోనిగ్రహించి పలుకుటమేలా
బలనంతిమైనసర్పము చలిచీమలచేతజిక్కి చావదె సుమతీ.
- శ్లో. మమకింబలవానహమితి యుక్తకినిగ్రహా బహూనాంభో
యద్యపిపిపీలికాభి ర్బలవాన్సర్పోపి హన్యతేరుద్ధః 87
కం. మండలపతిసముఖంబున మెండయినప్రధానిలేక మెలగుటయెల్ల
గొండంతమదపుటేనుగు తొండములేకుండునట్లుతోచుర సుమతీ.
- శ్లో. మండలపతిసామీప్యేమహతోఽమాత్యస్యశూన్యతా లోకే
గిరిసదృశమత్తకరిణఃకరరాహిత్యమివదృశ్యతే విజ్ఞైః 88
కం. మంత్రిగలవానిరాజ్యములంతయుచెడకుండనిలచుడగుచుగధరలో
మంత్రివిహీనునిరాజ్యము జంత్రులకీలూడినట్లు జరుగదుసుమతీ.
- శ్లో. మంత్రియతస్యసతిరాజ్యం తంతాత్యక్తం విరాజతేనిత్యం
మంత్రివిహీనేద్రాజ్యం యంత్రంభగ్నమివ నాపసర్పతీచ 89
కం. మాటకుబ్రాణముసత్యముకోటకుబ్రాణాబుసుభటకోటిధరిత్రి
బోటికిబ్రాణమువగానము జీటికిబ్రాణంబు వ్రాలు సిద్ధము ను.
- శ్లో. ప్రాణస్సర్వంపచసాం ప్రాణస్సుభటప్రజస్య పాకారః
ప్రాణస్త్రీణాంమానః పాణోగ్గంధస్య లిపి రిదంతధ్వం 90
కం. మానఘనుడాత్మధృతిచెడిహీనుండగువానినాశ్రయించుటయెల్ల
మానెడుజలములలోపం నేనుగుమెయిదాచినట్లు తెరుగుమును
- శ్లో. మానధనతత్తధృతితోహీనో హీనం సమాశ్రియతేఞ్చ యత్
తత్ప్రస్థసలిలమధ్యదంతిశరీరస్యగోపనంభవతి 91
కం. రాపామ్మనిపిలువనియా భూపాలునిగొల్వ భుక్తిముక్తులుగలవే
దీపంబులేనియింటను జేపునిక్కిల్లాడినట్లు సిద్ధము సుమతీ.

శ్లో. తిసూతిమకుర్వాణంభూపం సంసేవతఃకిమన్నంస్యాత్
దీపరహితోదవసితే స్పర్శోద్యమథివ పరస్వరంభవతి

92

కం రూపించివలికిబొంకకు ప్రాశగుచుట్టంబు నెగ్గువలుకకు మదిలోఁ
గోపించురాజుగొల్వకు పాశఁళుదేశంబుసారకు పదిలము సుమతీ.

శ్లో. పునరన్యధానకుర్యాఃప్రథమం ప్రోక్త్వా ససాక్షికంవచనం
పాతకదేశంసప్రజ బంధుస్వాధారమప్రియంనవద

93

కం. లావుగలవాఁకికంటెను భావింపఁగనీతిపరుఁడు బలవంతుడౌ
గ్రావంబుతగజంబును మావటివాఁడెక్కినట్లు మహిలో సు

శ్లో. అత్యంతస్థూలజనా దతిబలవా న్నీతియుక్తపవ స్యాత్
అచలసమానగజాద వ్యధికోనహిభవతికిం నిషాదిజనః

94

కం. వరదై నచేచుదున్నకు కరునై నను బంధుజనులకడ కేగకుమీ
పరులకుమర్మము సెప్పకు పిరికికిదళ వాయితనముపెట్టకు సుమతీ.

శ్లో. సహికర్షసర్పరభూమిం భూరిక్షౌమేపి నాశ్రయస్వజనం
నవదళశాస్యంకన్దైత్ర దేహి నమానేఽధికార మతిభీరోః

95

కం వరిపంటలేనియూరును దొరయుండనియూరు తోడుదొరకనితె

[రువు]

ధరన్యకతిలేనిగృహమును నరయంగా రుద్రభూమియనఁదగు మ.

శ్లో. వీహిఫలరహితనగరం విభునారహితమపి సరణిరసహాయా
అధిపతిరహితంసద్భావ్యర్థతిభువి రుద్రభూమిరితి వక్తుం

96

కం. వలరసను సతికిఁబుట్టక బలిమినిదమకించి విటుఁడుపైకొనుటెల్ల
మలయజముసాసమీదను జలముంచకతీసినట్టిచందము సుమతీ.

శ్లో. మోహాత్ప్రసహ్యపుంసోమోహరహితయోషీమహరి యత్పతనం
తిత్పాషాణస్యోఽపి మలయజపరిలేఖనం పయోరహితం

97

కం. వినఁదగు నెవ్వరుచెప్పిన విఁనంతి నెవేగపడక వివరింపదగ్గు

గనికల్లనిజముఁదెలియని మనుజాధిపుఁడతఁడుగొల్ల మహిలోసు.
శ్లో. శ్రావ్యంకేనోక్తమపి శ్రుత్వాపివిచార్య మాశుతాంత్యక్వా

మిధ్యాతద్యేజ్ఞేయే నోచేత్సాన్మందవేన తద్రాజా 98

కం. వీడెముసేయనినోరును జేడెలయధరామృతంబుఁజెందసి నోరున్

బాడంగరానినోరును బూడిదెకిరివై న వాడుబొందర సునుతీ.

శ్లో. అవిదితతాంబూలాస్యం కామిన్యధరామృతాపిబచ్ఛాస్యం

గానవిరహితంచాస్యం భువి భస్మస్థానభూత గర్తంస్యాత్ 99

కం. వెలయానిమదినిఁగూరిమిగలుగదు మరిగలిగెనేని గడతేరదుగా

పలువురునడిచెడితెరువున బులు ములువదు మొలిచెనేని బొదలను
సుమతీ

శ్లో. స్నేహముదేతినవి తస్మిన్ప్రణాం నహివసతిచిర ముదేతియది

గచ్ఛద్భహుజనమార్గే నోదేతితృణం నవృద్ధి రుత్థమపి 100

కం. వెలయాలు సేయుబాసలు వెలయగనగసాలవానివిశ్వాసంబున్

గలలోనఁగన్న చెలిమియు విలసితముగనమ్మరాదు వినురా సు.

శ్లో. స్వప్నానుభూతనానాసంప ద్యఘశాలమిత్రతాయాంచ

పశ్యాంగనాప్రమాణే ప్లత్యయరాహిత్యమేవ కార్యంస్యాత్ 101

కం. సరనమువిరిసముకొరకే పరిపూర్ణసుఖంబు లధికబాధలకొరకే

పెరుగుటవిరుగుటకొరకే ధరతిగ్గుటహెచ్చుకొరకే తథ్యము సు.

శ్లో. హాస్యంవై రన్యాయహి పరిపూర్ణసుఖంచ బహుళబాధాయై

వృద్ధిర్నాశాయన్య దుత్కృష్టాయాపకృష్టతార్థస్య 102

కం. మేలెంచనిమాలిస్సుని మాలను నగసాలవాని మంగలిహితుఁగా

నేలిననఁపతిరాజ్యము నేలఁగలసిపోవుఁగాని నెగడచు సునుతీ.

శ్లో. అంత్యజ మఘశాలంజన మంబవ్యం చాత్మహితమనిచ్ఛంతం

మిల్గింకృత్వాభిషతి ధాతీంయశ్చాస్త్యనర్థపవాస్య 103

కం. స్త్రీలయెడవాదలాడకు బాలరతోఁజెలిమిజేసి భాషించకుమీ
మేలైనగుణమువిడువకు మేలినపతినిందసేయి కెన్నడు సుమతీ.

శ్లో. స్త్రీభిర్వాగంనకురు నేహంనకుకుష్వబాలకైస్సార్థం
శోభనగుణతునవిస్మజ నుతరానిజచాలకంననిందస్వ

104

కం. సిరిదానచ్చినవచ్చును సలలితమగునారికేళసలిలముభంగిన్
సిరిదాఁబోయినఁబోవును గరిమింగినవెంగుమందుకరణిని సుమతీ.

శ్లో. శ్రీరాయాతిక్రమశస్త్రారామగనారికేళనీరమివ
భూరిక్షయమేత్యదిరం వారణకబళీకృతః కపిత్థధివ

105

కం. మది యొకనివలఁచియుండఁగ మదిచెడియొకవ్యర్థపిటుఁడు మాఁక
కతిరుగఁ

గదిఁ జిలుకఁ బిల్లిబట్టినఁ జదువునెఱుఁపంజరమున జగతిని సు.

శ్లో. చిత్రేవ్యపురుషలక్ష్మీ స్త్రీతామభిలషతిః పల్లవః కచ్చిత్
మత్తాఖుభుగ్విదప్తోమధురంకింభణతిపంజరేక్షీరః

106

కం. పుత్రోత్సాహముతండికిఁబుత్రుఁడుజన్మించినపుడెపుట్టదుజనులా
పుత్రునిఁగనుఁగొనిపొగడఁగఁబుత్రోత్సహంబునాడుపొందుర సు.

శ్లో. పుత్రోత్సవః పితౄణాం పుత్రోత్సవకాలపవనహిభవతి
పుత్రస్తుత్యోన్యైర్వ్యధి పుత్రోత్సవసంయుతా భవంతితదా

107

కం. వేసరపుజాతిగానీ వీసముదాచేయనట్టి వ్యధుఁడుగానీ
దాసికొడుకైనఁగానీ కాసులుగలవాఁడె రాజుగదరా సుమతీ.

శ్లో. హీనకులస్థోభూయా దితరః పృథ్విభిరన్వితోనస్యాత్
సూరుర్వాస్యదాస్యః క్షోణీనాథస్తువిత్తవాసవ

108

అభినవనరస్వతి .

—: [౧] :—

ఇది విశేషించి తెలుగు కావ్యములును యత్కించిత్సంశ్చ
తవిషయములును బ్రచురించుచుండుట కభినవముగ నేర్పడిన యొక
మాసపత్రిక - ఇందు నేతత్పూర్వోక్త విషయముచేకాక యత్కించిత్స
తవిషయములుగూడఁ బ్రకృతమొక్కింత ప్రచురించుంబడుచుండును
చందాదారులకు సంవత్సరము మొత్తముమీఁద 4-5మంది యపూర్వ
గ్రంథము లలవడునుగావున నిదియగ్రవర్గా మానులకు నాంధ్రభాషా
భిమానులకు నవశ్యమాదరిణీయము .

చందానిర్ణయము.

పోషకులకు	10-0-0	చందాదారులకు	2-
సహాయులకు	5-0-0	విడిప్రతి 1కి	0-2-0

ఇచట వెలకు దొరకు పుస్తకములు.

అశ్వయాచార్యవిజయము	0-4-0	నీతిగీతలు	0-2-0
కరిణీకోద్ధారిణి	0-4-0	గురువరంపర	0-2-0
వాసంతికాపరిణయము	0-4-0	నత్పలనీతిశతకము	0-1-0

వలయువారిలు సొమ్ముపంపిగాని వి. పి. ద్వారాగాని ఈక్రిం
దివారికి వ్రాసి తెప్పించుకొనవచ్చును.

 జానపాటి పుడుపాత్తం, సబ్ ఎడిటర్
జానపాడు, పిడుగురా

10901

